

Studia i Materiały
Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Nr 59

Redaktor serii:
Ks. ARTUR MALINA

Ks. Jan Górecki

Ks. Biskup Juliusz Bieniek
(1895–1978)

Studium historyczno-pastoralne

Księgarnia św. Jacka
Katowice 2010

Bp Juliusz Bieniek

„[...] był na pewno jednym z tych ludzi, których życie trzeba będzie bardzo gruntownie studiować, ażeby zrozumieć dzieje Polski, Śląska i Kościoła, bo był to Kapłan Wielki, który za dni swoich spодobał się Bogu...”

(Wyjątek z kazania kard. Karola Wojtyły w dniu pogrzebu bp. Juliusza Bieńka 20 I 1978 r., WD 46, 2/3 (1978)).

SPIS TREŚCI

INHALTSVERZEICHNIS	IX
WYKAZ SKRÓTÓW	XI
WSTĘP	1
ROZDZIAŁ I.	
ŚRODOWISKO RODZINNE I WCZESNE LATA MŁODOŚCI JULIUSZA BIEŃKA	5
1. Sowczyce na przestrzeni wieków	5
2. Rodzina Juliusza Bieńka	9
3. Lata gimnazjalne	17
4. Studia i kapłaństwo	26
ROZDZIAŁ II.	
POSŁUGA KS. JULIUSZA BIEŃKA W NOWO POWSTAŁEJ DIECEZJI KATOWICKIEJ	31
1. Kościół w odrodzonym państwie polskim	31
2. Powstanie diecezji katowickiej	35
a. Koronacja obrazu Matki Boskiej Piekarskiej	40
b. Dom Rekolekcyjny w Kokoszykach	41
3. Początki pracy ks. J. Bieńka w kurii biskupiej	43
ROZDZIAŁ III.	
POSŁUGIWANIE BP. JULIUSZA BIEŃKA W DIECEZJI KATOWICKIEJ W LATACH 1937-1945	71
1. Początki biskupiego posługiwania	71
2. Sylwetka duchowa bp. J. Bieńka	79
3. Postawa moralna bp. J. Bieńka	86
4. Okupacja hitlerowska – martyrologia Kościoła polskiego w czasie II wojny światowej	89
ROZDZIAŁ IV.	
OKRES ZNIEWOLENIA KOMUNISTYCZNEGO PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	100
1. Sytuacja prawna Kościoła katolickiego	100
2. Posługa pasterska bp. J. Bieńka po powrocie do diecezji katowickiej	105
3. Bp Bieniek a sytuacja w szkolnictwie	114
4. Usuwanie krzyży	120
5. Ataki władz bezpieczeństwa na duchowieństwo	122
6. Pielgrzymki stanowe do Piekar – wystąpienia piekarskie	131
7. Wypędzenie biskupów z diecezji katowickiej przez władze PRL-u	144
a. Działalność bp. Juliusza Bieńka na wygnaniu w Kielcach	150

---

b. Pobyt bp. J. Bieńka w Kępnie	153
8. Powrót biskupów do kurii katowickiej	154
9. Bp. Bieniek a osoby konsekrowane	163
ROZDZIAŁ V.	
WIELOPLASZCZYZNOWOŚĆ DZIAŁALNOŚCI BP. JULIUSZA	
BIEŃKA	169
1. Troska o „maluczkich tego świata”	169
a. Zaangażowanie charytatywne	170
b. Apostolstwo Chorych	177
c. Duszpasterstwo specjalne	178
2. Wizytacje kanoniczne bp. Bieńka w latach 1937 do 1964	181
3. Udział bp. Bieńka w Soborze Watykańskim II	193
4. Jubileusze związane z kapłaństwem i biskupstwem Juliusza Bieńka	197
5. Ostatnia droga śp. bp. Juliusza Bieńka	207
PODSUMOWANIE	224
ZUSAMMENFASSUNG	229
BIBLIOGRAFIA	234
ANEKSY ¹	251

---

¹ Aneksy w wersji elektronicznej znajdują się na dołączonej do książki płycie.

INHALTSVERZEICHNIS

ABKÜRZUNGSVERZEICHNIS	XI
EINLEITUNG	1
KAPITEL I.	
DAS MILIEU DER FAMILIE UND DIE FRÜHEN JUGENDJAHRE VON JULIUS BIENIEK	
1. Sowczyce im Verlauf der Jahrhunderte	5
2. Die Familie von Julius Bieniek	9
3. Die Gymnasialjahre	17
4. Hochschulstudium und Priestertum	26
KAPITEL II.	
DIENST DES PRIESTERS JULIUS BIENIEK IN DER NEU ENTSTAN- DENEN KATTOWITZER DIÖZESE	
1. Die Kirche im zum neuen Leben erwachten Staat Polen	31
2. Gründung der Diözese Katowice	35
a. Krönung des Bildes der Mutter Gottes von Piekary	40
b. Exerzitienhaus in Kokoszyce	41
3. Arbeitsbeginn des Priesters Julius Bieniek im Bischofsamt	43
KAPITEL III.	
DIENST DES WEIHBISCHOFS JULIUS BIENIEK IN DER KATTO- WITZER DIÖZESE IN DEN JAHREN 1937-1945	
1. Anfang des Dienstes als Weihbischof	71
2. Geistiges Porträt von Weihbischof Julius Bieniek	79
3. Moralische Haltung des Weihbischofs Julius Bieniek	86
4. Die Naziokkupation – Märtyrertum der polnischen Kirche während des zweiten Weltkrieges	89
KAPITEL IV.	
DIE ZEIT DER KOMMUNISTISCHEN UNTERWERFUNG NACH DEM ZWEITEN WELTKRIEG	
1. Die Rechtslage der katholischen Kirche	100
2. Der Pastoraldienst von Weihbischof Julius Bieniek nach Rückkehr in die Kattowitzer Diözese	105
3. Weihbischof Julius Bieniek und die Lage im Schulwesen	114
4. Das Entfernen der Kreuze	120
5. Attacken der Behörden der Sicherheit (UB) auf die Geistlichkeit	122
6. Wallfahrten der Stände nach Piekary – Auftritte in Piekary	131
7. Vertreibung der Bischöfe aus der Kattowitzer Diözese durch die Behörden der Volksrepublik Polens	144
a. Tätigkeit des Weihbischofs Julius Bieniek in der Verbannung in Kielce	150

b. Aufenthalt des Weihbischofs Julius Bieniek in Kępno	153
8. Rückkehr der Bischöfe in das Kattowitzer Bischofsamt	154
9. Weihbischof Julius Bieniek und die konsekrierten Personen	163
KAPITEL V.	
VIELSEITIGES WIRKEN VON WEIHBISCHOF JULIUS BIENIEK	169
1. Die Sorge um die „Kleinsten dieser Welt“	169
a. Charitaseinsatz	170
b. Krankenapostolat	177
c. Sonderseelsorge	178
2. Kanonische Visitationen des Weihbischofs Julius Bieniek in den Jahren 1937-1964	181
3. Teilnahme des Weihbischofs Julius Bieniek an II Vatikanischem Konzil .	193
4. Die von Weihbischof Julius Bieniek gefeierte mit dem Priestertum und Bistum verbundene Jubiläen	197
5. Der letzte Weg des seligen Andenkens Weihbischof Julius Bieniek	207
ZUSAMMENFASSUNG	229
BIBLIOGRAPHIE	234
ANHÄNGE	251